

модернізації й вдосконалення освітнього середовища Нової української школи. Назріла необхідність в ергономізації сучасного освітнього середовища початкової школи, що є актуальним та перспективним в руслі сучасних інноваційних процесів у НУШ.

Список використаних джерел

1. Інформаційний посібник «Новий освітній простір: мотивуючий простір» [Електронний ресурс]. – http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf?fbclid=IwAR2zG-RvTWNAYHsmO51FGS3EBkGO3zoazTo9PVbpFRNZH5Sc2t-pwbY8p_s
2. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0BzKkv8gxSZUkMzZMbWtPYU9IWXM/view>
3. Мешко Г. М. Формування здоров'язбережувального освітнього середовища як аспект діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу / Г. М. Мешко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – 2017. – Вип. 1 – С. 157-161.

Трачевська О., Поторочина-Білій М.,

здобувачки ступеня вищої освіти «бакалавр» психолого-педагогічного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: доц. **Павленко Ю.Г.**

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ БАТЬКА Й МАТЕРІ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Розбудова демократичної, сильної і незалежної України висуває на чільне місце всього суспільного життя проблему зміцнення інституту сім'ї, яка є

основою для формування особистості, особливо у молодшому шкільному віці. В сім'ї відбувається первинна соціалізація дитини, усвідомлення того, що добре і що погано, формування морального фундаменту, життєвих настанов і ціннісних орієнтацій, визначення кола інтересів, життєвих перспектив тощо.

Держава виявляє всебічне піклування про добробут сім'ї та її моральне здоров'я і одночасно вимагає високої відповідальності батьків за виховання дітей. Саме матір і батько зобов'язані створити повноцінне середовище для виховання дитини, забезпечувати матеріальну та емоційну підтримку, зберігати і передавати культурні цінності.

На важливості родинного виховання вказували відомі діячі української культури: Г. Ващенко, Б. Грінченко, П. Куліш, С. Русова, Г. Сковорода, Л. Українка, І. Франко, Т. Шевченко та інші видатні особистості.

Проблеми гармонізації взаємин дорослих і дітей в сім'ї, формування педагогічної культури батьків, вплив сімейного мікроклімату на процес сімейного виховання та формування особистості дитини відображені у роботах психологів, педагогів та соціологів (І. Алексеєнко, Л. Георгінова, О. Денисюк, Ж. Петрочко, Л. Маценко, В. Оржеховська, І. Сіданич, М. Стельмахович, К. Щербакова та інші вчені). На особливості виховних впливів батька і матері у своїх наукових працях звертали увагу В. Васютинський, Л. Горбатенкова, Н. Городнева, Ю. Євсенкова, І. Кон, К. Суятинова, С. Фурсова та інші автори.

Здавна триває дискусія, що є важливішим у становленні особистості: сім'я чи суспільне виховання. Видатний педагог Я. Коменський схилився на користь сім'ї і називав материнською школою ту систему знань, яких набуває дитина з рук і вуст матері: уроки матері без перерви в розкладі, без вихідних і канікул. Так само вважав і Г. Песталоцці, він писав: «Сім'я є істинним органом виховання» [2].

Про силу виховного впливу батьків красномовно говорять такі українські народні прислів'я і приказки: «Які мамо й тато, таке й дитятко», «Який куц,

така й хворостина, який батько, така й дитина», «Які самі, такі й сини», «Яка мама, – така сама», «Живемо не батьками, помremo не людьми», «Отець – як бог», «Чоловік у домі голова, а жінка – душа», «Хороші діти – це честь батька й матері», «Яка хата – такий тин, який батько – такий син», «Молодь багата мудрістю мами і тата». У них сильно і лаконічно виражається природність і необхідність батьківського й материнського начала для кожної людини [4, с. 23].

Відомий психолог О. Леонт'єв виділив обсяг близьких дитині людей, до виховних впливів яких вона чутлива, зокрема він вказує, що дитина в перші роки життя не сприймає зауважень, умовлянь, порад «чужої тьоті» (вихователя, сусідки, перехожої...), для неї саме авторитетне – «Так мама сказала», «Так звелів тато» [1].

Потрібно відмітити, що батько й мати реалізують різні функції виховання, які обумовлені цілим рядом культурно-історичних причин. Дуже важливо, щоб батьківські ролі були чітко диференційовані без заміни і заміщень.

Відмітимо, що в науковій літературі існує два підходи до ролі батька – традиційний підхід та «нове батьківство». Традиційне батьківство здебільшого було авторитарним, зараз же найбільш сприятливим для розвитку дитини вважається авторитетний стиль (І. Кон). Раніше батько був більше помічником для матері (Н.Кабрера), або носієм соціальних вимог і очікувань гарної поведінки (Е. Фромм), зараз батько стає рівноправним вихователем, який має близький емоційний контакт з дитиною. Ця тенденція відображається у терміні «співбатьківство» [3, с. 104].

Вчені зазначають, що батькові відводиться особлива роль у родині, яку більше ніхто не може виконати. На думку С. Фурсової, батько дуже сильно впливає на розвиток таких якостей в дитині як: стриманість, неквапливість, емоційна рівноваженість, безтурботність, спокій, оптимізм, старанність, відповідальність [5].

Також існує багато досліджень ролі матері, впливу материнства на розвиток особистості як жінки, так і дитини. Для дівчинки мати – приклад майбутньої жінки, для хлопчика – майбутньої супутниці життя. Мати є не тільки основною людиною, яка піклується про дитину (навіть якщо працює), а також вона виконує роль найголовнішого посередника у процесі соціалізації дитини. Ставлення матері до дитини характеризується емоційністю. Мати любить не за щось конкретне, а лише тому, що вона народила цю дитину. Водночас, надмірний материнський вплив може мати негативні наслідки: хлопчики виростають безініціативними, дівчата – лідерами.

Отже, можемо зробити висновок, що батьківство є комплексним феноменом, який пов'язаний з усіма аспектами життєдіяльності дитини. Для формування всебічно і гармонійно розвинутої особистості необхідна повноцінна, визначена участь обох батьків.

Список використаних джерел

1. Леонтьев А. Н. Избранные психологические произведения: В 2-х т. / А. Н. Леонтьев. – М. : Педагогика, 1983. – Т. 2. – 320 с.
2. Педагогіка : хрестоматія / [уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко]. – 2-ге вид. стер. – К. : Знання-Прес, 2006. – 700 с.
3. Сіданич І. Культура взаємин батьків і дітей, її сутність та зміст / І. Сіданич // Освіта і управління. – 2003. – № 4. – С. 102-109.
4. Стельмахович М. Г. Новітні перспективи сімейного виховання / М. Г. Стельмахович // Рідна школа, 1998 . – № 7-8, С. 23-25.
5. Фурсова С. Роль батька у вихованні дітей / Сніжана Фурсова // «Діти» [Тернопільський електронний сайт для батьків] / розвиток дітей – URL : <https://dity.te.ua/rol-batka-u-vyuhovanni>. (дата звернення: 03.02.2020).